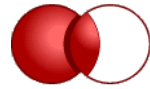

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 221 623, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 006-1, 013-1/05

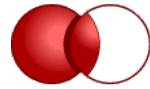
**IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31.12.2004. godine**

**KANTONALNOG JAVNOG KOMUNALNOG PREDUZEĆA
“TOPLANE”
SARAJEVO**

Sarajevo, juli 2005. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBiH
SARAJEVO

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 221 623, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

VLADI KANTONA SARAJEVO
MINISTARSTVU PROSTORNOG UREĐENJA I OKOLIŠA KANTONA SARAJEVO
UPRAVNOM ODBORU KJKP „TOPLANE“ SARAJEVO
MENADŽMENTU PREDUZEĆA

NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju Bilansa stanja Kantonalnog Javnog Komunalnog Preduzeća “Toplane” Sarajevo na dan 31.12.2004. godine, te s njim povezanog Bilansa uspjeha, Izvještaja o novčanim tokovima i Izvještaja o promjenama u kapitalu, prikazanih na stranicama od 1-4. Izvještavanje je rađeno po Računovodstvenim standardima FBiH. Odgovornost za ove izvještaje snosi menadžment Preduzeća. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, u skladu sa Zakonu o reviziji budžeta/proračuna FBiH (“Sl. novine FBiH“, br.48/99) i INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da revizija pruži razumno uvjerenje o tome, ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka i jesu li finansijske transakcije izvršene u skladu sa propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji podkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primijenjenih računovodstvenih načela, vrednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvještaja kao i ocjenu primjene propisa. Vjerujemo da revizija daje razumnu osnovu za naše mišljenje.
3. Obzirom da nismo imali dovoljno jasnu i pouzdanu osnovu da u potpunosti bez ikakvih rezervi potvrdimo da su finansijski izvještaji Kantonalnog Javnog Komunalnog Preduzeća “Toplane” Sarajevo u cjelokupnom predstavljanju objektivni i realni u svim značajnim pitanjima svoje mišljenje uvjetujemo zbog:
  - **Nabavke gasa bez pismeno uređenog odnosa učesnika u prometu kao što smo objasnili u tački (5.3.1). Zbog toga nije obezbijedena odgovornost subjekata u pravnom prometu za izvršavanje obaveza. Neizmirene obaveze KJKP “Toplane” na dan 31.12.2004. godine iznose 25 miliona KM, a za navedeni iznos nije sačinjen plan otplate,**
  - **Obaveza za nabavljeni gas i plaćanja u 2004. godini, koje nisu evidentirane u skladu sa postojećim računovodstvenim propisima kao što smo objasnili u tački (5.3.1),**
  - **Značajnog iznosa otpisanih potraživanja od oko 7,66 miliona KM, te nepostojanja procjene izvjesnosti naplate potraživanja,**
  - **Neobračunate amortizacije za troškove ulaganja u kućne instalacije i troškove tehničkog konsaltinga kao što je objašnjeno u tački (5.5.1),**
  - **Značajnog iskazanog iznosa obaveza za poreze u iznosu od 3 miliona KM kao posljedice nepostupanja u skladu sa Zakonom o porezu na promet proizvoda i usluga u FBiH, kojim je uređeno da se porez plaća na obračunatu realizaciju nakon isteka roka od 90 dana, a ne na naplaćenu realizaciju.**
4. Po našem mišljenju, osim za efekte usklađivanja iz prethodnog stava, finansijski izvještaji (bilans stanja i bilans uspjeha) daju istinit i fer pregled o finansijskom stanju KJKP “Toplane” Sarajevo u ostalim segmentima poslovanja na dan 31.12.2004. godine.

Zamjenik Generalnog revizora:

Branko Kolobarić, dipl. ecc.

Generalni revizor:

Mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. ecc

BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 2004. GODINE		
Opis	2004.	2003. nerevidirano
Prihodi od prodaje	37.972.869	36.462.866
Troškovi prodaje	43.282.167	43.571.188
Usklađivanje vrijednosti zaliha	4.281	0
Gubitak od redovne aktivnosti	5.313.580	7.108.322
Prihodi od kamata	32.263	80.427
Prihodi od pozitivnih kursnih razlika	1.983.817	4.694.253
Ostali prihodi od finansiranja	42.672	-
Rashodi od kamata	3.770	2.938
Ostali rashodi po osnovu finansiranja	-	18.983
Dobit od finansiranja	2.054.982	4.752.759
Prihodi od ostalih aktivnosti	4.618.203	2.832.496
Rashodi od ostalih aktivnosti	7.963.607	6.845.860
Gubitak od ostalih aktivnosti	-3.345.404	4.013.364
Gubitak godine	6.604.002	6.368.927
Porez na dobit		
Rezultat perioda	6.604.002	6.368.927

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA NA DAN 31.12.2004.GODINE

	Opis	31.12.2004.godine
1	Neto dobitak	-6.604.002
2	Amortizacija vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	5.249
3	Amortizacija vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	6.812.207
4	Ostala usklađivanja za negotovinske stavke	-1.983.794
	Svega 2 do 4	4.833.662
5	Povećanje (smanjenje) zaliha	-988.224
6	Povećanje (smanjenje) potraživanja	509.202
7	Povećanje(smanjenje) unaprijed plaćenih troškova	-8.276.722
8	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	123.036
9	Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	-346.853
10	Povećanje(smanjenje) obračunatih nefakturisanih troškova	10.510.483
	Svega 5 do 10	1.530.922
11	A. Neto gotovina dobivena od poslovnih aktivnosti	-239.418
12	Nabava (prodaja) nematerijalnih sredstava	57.889
13	Nabava (prodaja) materijalnih sredstava	-2.418.987
14	Nabavka (otuđenje) drugih ulaganja	-53.982
	B. Neto gotovina korištena u ulagačkim aktivnostima	-2.415.080
15	Primici od izdavanja dionica i ostalih oblika kapitala	675.875
16	Primljena pozajmljena sredstva	2.000.000
17	Povrat pozajmljenih sredstava	-600.000
	C. Neto gotovina korištena u finansijskim aktivnostima	2.075.875
18	Neto povećanje (smanjenje) gotovine na računu i u blagajni (A+B+C)	-578.623
19	Početno stanje gotovine na računu i u blagajni	954.389
20	Konačno stanje gotovine na računu i u blagajni	375.766
	Neto povećanje (smanjenje) gotovine na računu i u blagajni (20-19)	-578.623

IZVJEŠTAJ U PROMJENAMA U KAPITALU ZA 2004. GODINU

u 000 KM

OPIS	Upisan vlasnički kapital	Reval. rezerve	Akumulirani gubitak/dobit	Vlastite dionice	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2002. godine	37.606	646.083	-22.224	24	16.052
Izdavanje dionica	24				24
Neto dobit (gubitak) perioda			-6.368		-6.368
Smanjenje vlasničkog kapitala				-24	-24
Stanje na dan 31.12.2003. godine	37.630	646.083	-28.593	-	9.683
Povećanje kapitala			700		700
Neto gubitak perioda			-6.604		-6.604
Smanjenje vlasničkog kapitala	-24				-24*
Stanje na dan 31.12.2004. godine	37.606	646.083	-34.497	-	3.755

* Smanjenje vlasničkog kapitala u iznosu od 24 hiljade KM se odnosi na ispravku knjiženja iz 2003. godine udjela koji ne predstavljaju vlasnički kapital.

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
KJKP «TOPLANE» SARAJEVO ZA 2004. GODINU

1 UVOD

Osnivač Kantonalnog Javnog Komunalnog Preduzeća za proizvodnju i distribuciju toplote «Toplane - Sarajevo» (u daljem tekstu Preduzeće) je Kanton Sarajevo koji ima 100% vlasnička prava po osnovu državnog kapitala.

Preduzeće je upisano u Sudski registar kod Kantonalnog suda Sarajevo Rješenjem broj UF/I-3833/00 od 09.08.2000. godine. Preduzeće nije izvršilo preregistraciju u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Djelatnost Preduzeća utvrđena Statutom nije u skladu sa Odlukom o organizovanju Javnog komunalnog preduzeća «Toplane-Sarajevo».

Sjedište Javnog preduzeća je u Sarajevu, Semira Frašte broj 22.

Sa 31.12.2004. godine u Preduzeću je bilo uposleno 355 radnika.

2 REZIME

Djelatnost ovog Preduzeća označena je kao poseban društveni interes za područje grada Sarajeva. Osnovna djelatnost Preduzeća je distribucija toplotne energije koju nabavlja od KJKP»Sarajevogas», koje je također u nadležnosti Vlade Kantona Sarajevo. Vlada direktno utiče na poslovanje Preduzeća jer po osnovu vlasničkih ovlaštenja utvrđuje cijene koja će se plaćati dobavljaču, za toplotnu energiju, kao i cijenu koja će se naplaćivati od krajnjih korisnika. Cijena koju plaća Preduzeće za gas iznosi 0,42 KM, a naplaćuje od korisnika po cijeni koja je za stambeni prostor 0,99 KM/Sm³, a za poslovni prostor 3,21 KM/Sm³.

To pokazuje da Preduzeće nema uticaja na određivanje nabavne i prodajne cijene, te da Vlada Kantona Sarajevo ima direktni uticaj na finansijske rezultate poslovanja Preduzeća određujući ulazne i izlazne cijene energije. Menadžment Preduzeća putem Upravnog odbora predložio je Vladi Kantona Sarajevo Tarifni sistem sa detaljnim obrazloženjem ekonomske cijene grijanja koja bi obezbijedila pozitivan finansijski rezultat, ali saglasnost još nije dobivena.

Revizijom poslovanja Preduzeća utvrdili smo da Preduzeće nabavlja gasa od KJKP »Sarajevogas» ali taj odnos nije pismeno uređen iz čega proizilaze brojni problemi. Zbog toga nije obezbijedena odgovornost subjekata i drugih učesnika u pravnom prometu za izvršavanje njihovih obaveza. Pismenim uređenjem ovog odnosa bila bi jasno i nedvosmisleno utvrđena sva prava i obaveze ugovorenih stranaka. Da se radi o značajnom problemu navodimo podatak o

dugovanju «Toplana» sa 31.12.2004. godine u iznosu od 25 miliona KM. Navedena neplaćena dugovanja nisu usaglašena niti je napravljena dinamika plaćanja od strane menadžmenta. Osnivač je informisan od strane menadžmenta o navedenom problemu i isti je svojim Zaključkom naložio sklapanje ugovora koji do dana okončanja ove revizije nije potpisan, niti su usaglašena potraživanja i obaveze.

Dalja posljedica navedenog problema je da Preduzeće nije evidentiralo obaveze za nabavljeni gas i plaćanja u 2004. godini u skladu sa postojećim računovodstvenim propisima, zbog čega su nerealno iskazane pozicije obaveza prema dobavljačima, avansa i obračunatih nefakturisanih rashoda.

Preduzeće je u revidiranoj kao i u prethodnim godinama (iako je redovno utuživalo kupce za dospjeli dug) vršilo otpis nenaplativih potraživanja (svake godine 6 do 7 miliona KM) što je rezultat loše naplate potraživanja. To je uglavnom imalo za posljedicu iskazivanje negativnog rezultata poslovanja. Takav rezultat umanjivao je kapital Preduzeća tako da prema knjigovodstvenim pokazateljima sa 31.12.2004. godine kapital iznosi samo 3,7 miliona KM.

Nepokriveni kumulativni gubitak sa 31.12.2004. godine iznosi 34,5 miliona KM i gotovo dostiže visinu kapitala, čime je ugrožena stalnost poslovanja Preduzeća.

Preduzeće redovno izvještava osnivača o rezultatima poslovanja (višegodišnji trend iskazanog gubitka) i teškoćama u poslovanju, ali rješenja još nema jer Vlada Kantona Sarajevo i resorno ministarstvo ne poduzimaju konkretne aktivnosti na prevazilaženju navedenih teškoća u poslovanju.

Pored navedenog Preduzeće ima zaduženje po kreditima Svjetske banke i Finske Vlade koje iznosi 33,7 miliona KM, a dospjeli iznos glavnica od 2001. godine iznosi 5,5 USD, što dodatno otežava poslovanje Preduzeća i njegovu likvidnost.

Preduzeće ima procesno uređene procedure i aktivnosti i razvijen sistem internih kontrola. Menadžment bi poznavajući rizična područja poslovanja trebao uz saradnju sa osnivačem efikasnije rješavati istaknute probleme (konstantan značajan gubitak, slaba naplata potraživanja, nedovoljna finansijska podrška od Kantona Sarajevo).

Preduzeće nije izvršilo preregistraciju u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Preduzeće nema propisane saglasnosti osnivača na Statut, Opšte organizaciono uputstvo i Pravilnik o radu. Preduzeće nije uskladilo koeficijente plaća za pojedine grupe složenosti poslova sa Kolektivnim ugovorom.

Mi smo ukazali na područja poslovanja koja zahtijevaju značajnije angažovanje kako osnivača tako Upravnog odbora i menadžmenta Preduzeća, te očekujemo da preporuke date u ovom izvještaju budu implementirane čime bi se počeli otklanjati navedeni nedostaci.

Revizija Preduzeća provodi se prvi put od strane Ureda za reviziju budžeta/proračuna u FBiH. Naša revizija ne obuhvata reviziju početnih stanja Preduzeća i za njih ne iskazujemo svoje mišljenje.

Reviziju finansijskih izvještaja Preduzeća za 2002. i 2003. godine je izvršila revizorske kuća «Deloitte» Sarajevo.

3 CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvještaja je, da omogući revizoru da izrazi mišljenje o tome, jesu li finansijski izvještaji pripremljeni, u svakom značajnom pogledu, u skladu sa svom važećom zakonskom regulativom. Revizija je planirana i izvršena sa ciljem pribavljanja realne osnove i izražavanja mišljenja o tačnosti i korektnosti godišnjih finansijskih izvještaja.

Poseban naglasak smo stavili na procese koji su ocijenjeni kao značajni za objavljene izvještaje, a putem kojih je menadžment trebao osigurati da mu se poslovanje odvija u skladu sa postavljenim ciljevima i propisima kao i da li finansijski izvještaji daju pouzdane i tačne informacije.

Revizija, također, uključuje davanje preporuka za dalji rad. U revidiranim procesima mogu postojati i drugi propusti koje mi nismo otkrili. Menadžment je zadužen da uspostavi sistem internih kontrola i da nadzire isti čime će se na najbolji način obezbijediti poslovanje na najbolji način uz poštovanje zakonskih i drugih propisa.

4 NALAZI I PREPORUKE

a) Upravljanje i rukovođenje

Osnivač i vlasnik Preduzeća u 100% iznosu je Kanton Sarajevo, a istim upravlja 5-to člani Upravni odbor, kojeg imenuje i razrješava Vlada Kantona. Četiri člana Upravnog odbora zajedno sa predsjednikom su izvan Preduzeća, a jedan član je zaposlenik Preduzeća.

Upravljanje i rukovođenje Preduzećem propisano je eksternim propisima i Statutom Preduzeća, koji je Upravni odbor usvojio 27.01.2003. godine. **Na navedeni Statut Vlada Kantona nije dala saglasnost što nije u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima.**

Nadležnosti Upravnog odbora su utvrđene članom 40. Statuta Preduzeća od kojih navodimo: utvrđuje razvojnu i poslovnu politiku; donosi investicione odluke; utvrđuje cijenu centralnog grijanja; usvaja izvještaje o poslovanju Preduzeća i godišnji obračun; bira i razrješava Direktora. Članovi Upravnog odbora za svoj rad odgovaraju Vladi Kantona.

Tokom revidirane godine Upravni odbor je održao 10 sjednica na kojima se raspravljalo o svim važnim pitanjima u poslovanju ovog Preduzeća u okviru nadležnosti. Značajnija pitanja koja su razmatrana na sjednicama Upravnog odbora Preduzeća: Finansijski Izvještaj o poslovanju za 2003. godinu, Funkcija centralnog grijanja Sarajevo, Plan poslovanja za 2004. godinu, realizacija projekta ugradnje mjerača utroška toplotne energije, naplata potraživanja po osnovu promjene korisnika i zapečaćenih stanova, imenovanje Direktora Preduzeća, Izvještaj o reviziji finansijskog poslovanja za 2002. i 2003. godinu, utvrđivanje Tarifnog sistema za centralno grijanje. **Bez obzira na navedeno nisu riješena pitanja od značaja za poslovanje Preduzeća.**

Preduzeće ostvaruje komunikaciju sa Ministarstvom za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Kantona Sarajevo vezano za sva značajnija pitanja i problematiku Preduzeća. Na osnovu prezentirane dokumentacije i intervju sa odgovornim osobama, tim za reviziju ističe da je bilo veoma malo povratnih informacija i instrukcija od strane Ministarstva i podrške na prevazilaženju teškoća u poslovanju Preduzeća.

Ne postoji saglasnost osnivača na Opšte organizaciono uputstvo Preduzeća, kojim je uređena unutrašnja organizacija i sistematizacija kao ni na Pravilnik o radu.

Na osnovu navedenog zaključujemo da nije uređen status Preduzeća, te regulisanje ovog pitanja očekujemo u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Ovaj problem ima uticaja na finansijske izvještaje zbog nedefinisane djelatnosti, neusvojenog Statuta, Opšteg organizacionog uputstva i Pravilnika o radu.

Preduzeće je prema članu 76. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima («Sl. novine FBiH» broj 29/03) bilo dužno uskladiti oblik, firmu, osnovni kapital i Statut sa ovim Zakonom i podnijeti prijavu za upis u sudski registar, što nije učinjeno u predviđenom roku.

Poduzeti intenzivne aktivnosti u saradnji sa resornim ministarstvom na usklađivanju prema važećim zakonima (Zakon o javnim preduzećima, Zakon o privrednim društvima, Zakon o komunalnim djelatnostima) kao i usvajanju odgovarajućih akata u skladu s tim.

5 FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

5.1. Finansijski plan i planiranje poslovnih aktivnosti

Menadžment Preduzeća je predložio, a Upravni odbor usvojio Plan poslovanja Preduzeća za 2004. godinu. **Saglasnost resornog ministarstva nije dobivena.**

Planirana je nabavka gasa u iznosu od 54.566.280 kubnih metara po nabavnoj cijeni od 0,42KM/Sm³ u vrijednosti od 22.917.838 KM.

Ulazna cijena od 0,42 KM/Sm³ je utvrđena Odlukom Kantonalne Vlade.

Prihodi su planirani prema proizvodnji od 438.999 MWh, što iznosi 37.515.523 KM.

Cijene centralnog grijanja za stambeni i poslovni prostor su utvrđene Odlukama Vlade Kantona Sarajevo. Elaborat o Tarifnom sistemu sa ekonomskom cijenom grijanja sa detaljnim obrazloženjem, usvojen od strane Upravnog odbora upućen je resornom ministarstvu, koje nije dalo saglasnost.

U Planu poslovanja nije iskazan plan naplate potraživanja kao značajan segment planiranja vezan za specifičnost poslovanja. Iako je izvjesno da svake godine nenaplativa potraživanja iznose od 5 do 7 miliona KM i da postoji politika otpisa potraživanja, otpis nije planiran iz razloga očekivanja da će osnivač u saradnji sa drugim nadležnim ministarstvima razriješiti problem naplate utuženih potraživanja i potraživanja od deložiranih korisnika.

Preduzeće je planiralo prihod od donacija Kantona u iznosu od 6.500.000 KM za ove namjene iako osnivač nije dao saglasnost na pomenuti Plan.

Navedeno ukazuje da Preduzeće nije realno planiralo značajne pozicije koju utiče na finansijske izvještaje.

Osnovni finansijski pokazatelji su planirani kao što slijedi:

Ukupni prihodi	46.235.123 KM (5% više u odnosu na 2003. godinu)
Ukupni rashodi	44.108.227 KM (13% manje u odnosu na 2003. godinu)
Bruto dobit	1.126.896 KM

Prihodi su ostvareni u iznosu od 44.649.824 KM ili 3% manje od plana. Rashodi su ostvareni u iznosu od 51.253.826 KM, što je 16% više od plana, **tako da je Preduzeće iskazalo gubitak u iznosu od 6.604.002 KM.**

U izmirenju obaveza nije predviđena otplata duga za isporučeni gas prema KJKP »Sarajevogasa» koji iznosi oko 25 miliona KM.

Iz naprijed navedenog, tim za reviziju konstatuje da Preduzeće nije realno planiralo pozicije prihoda i rashoda, kao da ni tokom 2004. godine nije izvršen rebalans Plana iako su postojali razlozi za uravnoteženje obzirom da su bile izvjesne značajne pozicije tokom godine (otpis nenaplativih potraživanja, pozitivne kursne razlike, neostvareni prihod od donacija Kantona).

Predlažemo menadžmentu da realno pristupi planiranju svog poslovanja što je posebno naglašeno u Zakonu o javnim preduzećima koji je već na snazi, te da u slučaju značajnih odstupanja od planiranih veličina, izvrši usklađivanje bilansnih pozicija. Plan je osnov za mjerenje rada uprave i nije predviđen samo da se formalno uradi. Pored toga menadžment treba imati svoje procjene naplativosti potraživanja što bi trebalo obuhvatiti godišnjim planom jer to su najznačajnije ekonomske koristi koje pritječu u Preduzeće.

Unaprijediti aktivnosti vezano za praćenje izvršenja plana i o tome obavještavati organ upravljanja kako bi se poduzele potrebne aktivnosti.

U dinamički cash flow (gotovinski priliv i odliv sredstava) uključiti izmirenje obaveza prema KJKP »Sarajevogas» Sarajevo.

5.2. Prihodi

U finansijskim izvještajima za 2004. godinu, ukupan prihod iskazan je u iznosu od 44.649.824 KM, što je manje u odnosu na plan za 3%. Prihodi su veći u odnosu na 2003. godinu za 1%.

Struktura ostvarenih prihoda je slijedeća:

Vrsta prihoda	Ostvareno 2003	Planirano 2004	Ostvareno 2004	Indeks 4/2	Indeks 4/3
1	2	3	4	5	6
Prihod od grijanja	36.161.295	37.515.523	37.219.170	103	99
Prihod od prodaje	301.571	219.600	753.698	250	343
I Ukupan prihod od aktivnosti	36.462.867	37.735.123	37.972.869	104	101
II Ostali prihodi	7.597.343	8.500.000	6.676.955	88	79
III Vanredan prihod	9.832	0	0	-	-
UKUPAN PRIHOD (I+II+III)	44.070.042	46.235.123	44.649.824	101	97

U Izvještaju o naplati centralnog grijanja za 2004. godinu, navedeno je da je ostvarena naplata u 2004. godini iznosila 36.400.918 KM (u iznos su uključene subvencije u iznosu od 612.000 KM i naplata potraživanja iz prethodnih godina), tako da prema fakturiranoj realizaciji od 40.937.498 KM u revidiranoj godini kumulativni procenat naplate iznosi 89%.

Provjerom bruto bilansa utvrdili smo da je naplata potraživanja za 2004. godinu iznosila 28.150.586 KM, tako da je procenat naplate u tekućoj godini iznosio 68,8%.

Navedeno ukazuje da je stepen naplate tekućeg perioda izuzetno nepovoljan, koji rezultira porastom ukupnih potraživanja.

Postoje interne procedure koje uređuju procese prodaje, naplate i utuženja, koje primjenjuje Preduzeće i predstavljaju dio sistema internih kontrola.

Preduzeće nema tehničkih mogućnosti za praćenje gubitaka u mreži pri distribuciji obzirom da sistem centralnog grijanja nije pokriven mjeračima toplotne energije. Menadžment čini napore da u skladu sa finansijskim mogućnostima postepeno rješava ovaj značajan segment.

Ostali prihodi su ostvareni u iznosu od 6.676.955 KM. Najznačajni u njima su prihodi po osnovu naplate otpisanih potraživanja (2,9 miliona); kursne razlike (1,9 miliona) i prihodi od donacija (1,5 miliona).

Pozitivne kursne razlike u iznosu od 1.983.817 KM su nastale kao posljedice pada kursa USD.

Preduzeće je planiralo iznos dotacije osnivača, Kantona Sarajevo u iznosu od 6.500.000 KM, koja nije dobivena.

Prihodi od donacija su ostvareni po osnovu donirane opreme u prethodnim godinama, te tako i evidentirani u skladu sa Računovodstvenim standardom FBiH 20.

Naplaćena otpisana potraživanja iznose 2.968.620 KM, a najvećim dijelom (1.826.183 KM) se odnose na doznačena sredstva prema Zaključku Vlade Kantona Sarajevo, a na ime potraživanja za grijanje zapečaćenih stanova u Kantonu Sarajevo. Preostali iznos od 1.142.437 KM se odnosi na naplaćeni prihod u ovom izvještajnom periodu za ranije otpisana potraživanja.

U saradnji sa Vladom Kantona Sarajevo nastaviti započete aktivnosti u vezi usvajanja Tarifnog sistema kako bi se postigla ekonomska cijena centralnog grijanja.

5.3. Rashodi

Revizijom smo utvrdili prekoračenje planiranih veličina kod slijedećih pozicija i to: troškovi lož ulja 25%, troškovi održavanja 28%, troškovi platnog prometa 145%, troškovi sitnog inventara 152%, transportne i špediterske usluge 33% i ostale naknade 369%.

U okviru ovih troškova ostvareno je prekoračenje troškova u nominalnom iznosu na slijedećim pozicijama:

	Planirano	Ostvareno
Troškovi održavanja ostale opreme	130.992	226.106
Ostali porezi, takse i članarine	31.280	79.108

Isto tako ističemo prekoračenje ostalih naknada koje ukazuju na nerealno planiranje ovih pozicija i nedostatak potpune kontrole u ovom dijelu.

5.3.1. Troškovi nabavke gasa

Nabavka gasa, je najveći trošak Preduzeća, a vršena je od «Sarajevogasa» bez pismeno uređenog odnosa učesnika u prometu. Naime, nije potpisan ugovor o isporuci gasa između KJKP "Sarajevogasa" i KJKP "Toplane", a time nisu uređena prava i obaveze učesnika u prometu .

Provedena revizija je utvrdila da je posljedica neuređenih pravila ponašanja u prometu između ova dva subjekta rezultirala time da su troškovi gasa za period januar – mart 2004. godine evidentirani prema računima "Sarajevogasa", a za period april – decembar 2004. godine evidentirani su prema obračunu Sektora za proizvodnju KJKP "Toplane". KJKP "Sarajevogas" je za taj period uredno dostavljao fakture za isporučeni gas prema potpisanim zapisnicima o isporuci, ali su KJKP "Toplane" vraćale račune osporavajući kvalitet isporučenog gasa, a time i obračun po fakturama. Zapisnici su sadržavali količinu isporučenog gasa bez naznačene kvalitete.

Vrijednost isporučenog gasa prema fakturama "Sarajevogas"-a je iznosila 23.610.702 KM, dok je prema obračunu proizvodnje KJKP "Toplane" vrijednost isporučenog gasa iznosila 23.273.462 KM. Razlika od 337.240 KM nije iskazana na poziciji troškova i odnosi se na osporenu toplotnu vrijednost gasa.

Utvdili smo je da je na poziciji avansa za nabavku sirovine i materijala prema Zaključku Upravnog odbora 41-2/UO od 04.11.2004. godine evidentiran iznos od 8.102.797 KM. U Zaključku se navodi da će se do konačnog razrješenja međusobnih odnosa po osnovu isporuke i potrošnje prirodnog gasa sve uplate prema "Sarajevogasu" od 01.10.2004. godine evidentirati kao avans za sezonu 2004/2005. godine.

Istovremeno je na osnovu internog Zapisnika broj 05/04 od 22.10.2004. godine obračun gasa za period april – decembar 2004. godine evidentiran na poziciji obračunatih, a nefakturisanih rashoda u ukupnom iznosu 10.731.916 KM. U zapisniku se navodi da je razlog za ovakvo knjiženje nekorektno obračunata kvaliteta gasa i da će se ovaj način evidentiranja vršiti sve do konačnog usaglašenja.

Ističemo da evidentiranje obaveza za nabavljeni gas i plaćanja nisu u skladu sa postojećim računovodstvenim propisima, zbog čega su nerealno iskazane pozicije obaveza prema dobavljačima, avansa i obračunatih nefakturisanih rashoda. Naime, iznos na razgraničenjima od 10.731.916 KM predstavlja obaveze prema dobavljaču, a navedeni iznos na avansima od 8.102.797 KM predstavlja izmirenje dijela ovih obaveza. Kao rezultat toga je manje iskazan ukupan promet na kontu obaveza prema dobavljačima za navedene iznose.

Navedeni problem je izuzetno značajan zbog neizvršavanja obaveza plaćanja, značajnog iznosa neizmirenog duga prema «Sarajevogasu» kao i neadekvatnog računovodstvenog iskazivanja u KJKP»Toplane».

O navedenoj problematici KJKP »Toplane» su informisale putem resornog ministarstva Vladu Kantona Sarajevo, koja je donijela Zaključak broj 02-05-23271-9/04 od 27.10.2004. godine. Tačkama 2. i 5. navedenog Zaključka se zadužuju predsjednici upravnih odbora i direktori KJKP »Sarajevogasa» i KJKP »Toplane» da sačine protokol o poravnavanju međusobnih obaveza, reprogreme kao i da odnose regulišu Ugovorom.

Poduzete su aktivnosti na provođenju Zaključka Vlade Kantona, pripremljen je Nacrt Ugovora i održan zajednički sastanak, ali konkretan rezultat (sačinjavanje ugovora i usaglašavanje stanja potraživanja i obaveza) nije postignut, iako je rok za potpisivanje ugovora i protokola o poravnanju bio 10 dana.

Obzirom na izuzetan značaj problema oko regulisanja odnosa po osnovu nabavke gasa, potrebno je da menadžment i Upravni odbor u saradnji sa resornim ministarstvom nastave poduzete aktivnosti na provođenju Zaključaka Vlade Kantona Sarajevo i o poduzetim aktivnostima izvjestite Ured za reviziju budžeta/proračuna u FBiH najkasnije do 15.10.2005. godine.

Evidentiranje nabavljenog gasa i plaćanja vršiti u skladu sa računovodstvenim standardima FBiH i sačiniti dinamiku otplate navedenih obaveza.

5.3.2. Troškovi radne snage

U revidiranoj godini na ime bruto plaća uposlenim isplaćeno je ukupno 6.079.158 KM, dok su naknade plaća uposlenim ostvarene u iznosu 1.471.470 KM. Od ovog iznosa je na ime naknada po osnovu rada (topli obrok, regres i prijevoz) isplaćeno ukupno 1.254.191 KM, na ime naknada za rad Upravnog odbora 35.100 KM, na ime otpremnina za penziju i jednokratnih pomoći 63.112 KM, Fonda solidarnosti za šehidsku djecu 48.645 KM i ostalih naknada 70.423 KM.

Ovi troškovi čine 14,73% ukupnih troškova poslovanja i utvrđeni su aktima koja reguliraju plaće i naknade.

Osnov za isplatu plata je Kolektivni ugovor potpisan u augustu 2003. godine, koji je uticao na povećanje ovih troškova i koji nije isplatu plaća vezao za rezultate rada Preduzeća tako da su ovi troškovi povećani, a Preduzeće posluje iz godine u godinu sa gubitkom.

Isplaćene plaće i naknade u 2004. godini su veće u odnosu na prethodnu godinu za 917.728 KM i imaju indeks 118 %, što je po izjavi menadžmenta rezultat potpisivanja Kolektivnog ugovora odnosno rasta prosječnih mjesečnih plaća.

Vrijednost boda nije konstantna i utvrđena je članom 25. Pravilnika o radu prema kojem vrijednost boda čini 55 % prosječne mjesečne neto plaće ostvarene u FBiH. Najniža plaća zaposlenika Preduzeća ne može biti niža od 55% prosječne plaće ostvarene u FBiH.

Kod ovih transakcija utvrdili smo slijedeće:

- a) **da se obračun i isplata plaća vršio na osnovu koeficijenta za grupu VII i VIII različitih od koeficijenata utvrđenih Kolektivnim ugovorom. Naime, rasponi koeficijenata za grupu složenosti poslova VII i VIII su veći od onih utvrđenim Kolektivnim ugovorom.** Prema obrazloženju odgovornih lica u Preduzeću, razlog povećanja navedenih koeficijenata kod navedenih grupa je taj što bi novim Kolektivnim ugovorom plaće zaposlenika bile manje u odnosu na dotadašnje. **Tim za reviziju ističe da nema zakonskog osnova za isplate plaća iznad koeficijenata utvrđenih Kolektivnim ugovorom.**
- b) Na snazi je Pravilnik o radu koji je donesen 2003. godine, u okviru koga je data funkcionalna šema Preduzeća i tabela radnih mjesta po grupama složenosti i rasponima koeficijenata. Funkcionalni zadaci organizacionih jedinica su dati u Opštem organizacionom uputstvu. **Za navedena akta nije dobivena saglasnost nadležnog organa. U primjeni je akt na koji Preduzeće nema saglasnost, a što je propisana obaveza.**

Uskladiti Pravilnik o radu sa Kolektivnim ugovorom i obezbijediti saglasnost nadležnog organa na Pravilnik o radu i Opšte Organizaciono uputstvo.

Isplata plaća treba da bude zasnovana na uspješnosti poslovanja Preduzeća.

5.4.3. Ostali rashodi

Utvrđili smo da je:

- U okviru doprinosa, članarina i drugih davanja koja su iskazana u iznosu od 130.576 KM najznačajniji rashod čini donacija Sindikatu u iznosu od 50.700 KM. Navedena isplata je vršena na osnovu Odluke Direktora br. 83/04 od 02.03.2004. godine. Sredstva su bila namijenjena pružanju pomoći Sindikalnom odboru u provođenju redovnih aktivnosti. Obzirom da navedena izdvajanja Sindikatu nisu predviđena Kolektivnim ugovorom i Zakonom o radu, a suprotna su Zakonu o donacijama preduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u FBiH, kao takva nemaju zakonskog osnova.
- Također u okviru navedene kategorije evidentirana je i donacija Fondu za stipendiranje šehidske djece u iznosu od 48.645 KM. Isplata je izvršena na osnovu Sporazuma o finansiranju Fonda za stipendiranje djece šehida, poginulih boraca i radnika KJKP Kantona Sarajevo iz 1999. godine. Potpisnici Sporazuma su svi KJKP Kantona Sarajevo (osnivači Fonda) i Sindikalni odbori članica.
- Donacije drugim licima su iznosile 2.500 KM a odnose se na pomoć za stradale od zemljotresa u iranskom gradu Bamu u iznosu od 2.000 KM i isplatu za «Imaretsku kuhinju» u iznosu od 500 KM. Za navedene donacije Odluke je donosio Direktor Preduzeća na osnovu zaključaka Upravnog odbora.

Obzirom na zabranu donacija preduzećima koja posluju sa gubitkom i druge uslove koje propisuje Zakon o donacijama, smatramo da navedene isplate nemaju zakonskog osnova i da se iste nisu mogle isplaćivati.

- Također ističemo evidentiranje transakcija na ostalim rashodima u iznosu od 175.656 KM, a koje predstavljaju troškove iz decembra 2003. godine. **Tim za reviziju skreće pažnju da spomenuti izdaci nisu evidentirani u skladu sa pravilima i da su trebala biti evidentirani u godini kojoj pripadaju budući da se odnose na troškove koji su se mogli ukalkulisati u 2003. godini (voda 2002/2003, topli obrok za 12/2003, naknada i porez za Upravni odbor, obezbjeđenje za 12/2003, Fond za šehidsku djecu itd.).**

Na ime PTT troškova je potrošeno 110.329 KM, što je manje u odnosu na plan za 13%. Ovi troškovi su uređeni aktom Preduzeća i ograničeni su osim za menadžment koji nije pod ograničenjem.

Troškovi goriva za vozila su ostvareni u iznosu od 51.365 KM i u odnosu na plan su manji za 1%. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, utvrđeno je da postoji **adekvatna kontrola o potrošnji goriva po pređenoj kilometraži po automobilu.**

Kod troškova reprezentacije, koji su također bili predmet naše revizije, nisu uočeni propusti, osim što za troškove reprezentacije Preduzeće nema uređenu ni visinu ni način trošenja ovih sredstava, a za iste je isplaćeno 17.050 KM.

Za troškove koji prevazilaze planirane veličine uspostaviti kontrolu i dovesti ih u planiralne okvire jer menadžment nema ovlaštenja da troši više nego što mu se odobri finansijskim planom od organa upravljanja.

Potrebno je da nadležni organ donese akt kojim će se regulisati način trošenja sredstava reprezentacije.

Potrebno je osigurati dosljednu primjenu Zakona o donacijama preduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom u FBiH i preispitati isplate Sindikatu i transakcije prema Sporazuma o finansiranju Fonda za stipendiranje djece šehida, poginulih boraca i radnika KJKP Kantona Sarajevo iz 1999. godine.

Poštovati načelo akrujalnosti (princip sučeljavanja prihoda i rashoda koji se odnose za isti izvještajni period).

5.4. Izbor dobavljača

Akta koja regulišu proces izbora najpovoljnijeg ponuđača u revidiranoj godini su: Opšte uputstvo za pokretanje nabavke, Tehničko uputstvo za nabavku i Tehničko uputstvo za inženjering poslove i nabavku vitalne opreme kojim se propisuje proces pokretanja nabavke, ovlaštenja i realizacija nabavki.

Godišnji plan nabavki za preduzeće izvršavaju Sektor za marketing i razvoj i Služba za komercijalne poslove.

Metodom uzorka pregledali smo poštivanje procedura kod slijedećih nabavki opreme: gorionici u iznosu od 451.587 KM, kotlovi u iznosu od 380.798 KM, elektromotorni regulacioni ventili u iznosu od 41.195 KM, mjerači utroška toplotne energije u iznosu od 386.817 KM i slavine, prirubnice i lukovi, redukcije u iznosu od 256.092 KM.

Kod nabavke gorionika provedena je procedura javnog nadmetanja. **Navodimo da je u internom aktu o načinu bodovanja od 13 utvrđenih kriterija cijena bila na 9. mjestu vrednovanja.** U postupku procedure evaluacije, razmatrana je ponuda ponuđača, koji nije podnio svu potrebnu dokumentaciju iz dijela kompletnosti ponude i nije ispunio najveći broj tehničkih zahtjeva traženih u tenderskoj dokumentaciji. **Nakon evaluacije ponuda izabran je ponuđač sa najnižom cijenom.**

Metodom uzorka provjerili smo poštivanje procedura kod ugovaranja građevinskih radova u iznosu od 436.147,35 KM i nisu utvrđeni nedostaci.

Za proceduru ugovaranja koja je provedena putem Službe za komercijalne poslove, metodom uzorka je provjereno 10 od 25 izvršenih procedura nabavki u 2004. godini (40%), a odnosi se na nabavku kancelarijskog materijala, pogonskog goriva za vozila, kontinuirane isporuke lož ulja, održavanje računara, osiguranja imovine, osiguranja lica, nabavku automobila, nabavku računara, pregled i servisiranje vatrogasne opreme i ugovaranja revizije finansijskog poslovanja za 2002. i 2003. godinu.

Utvdili smo da se procedura utvrđena Uredbom i internim uputstvom generalno poštuje s napomenom da u jednom slučaju tender nije objavljen u Službenim novinama. U manjem broju slučajeva obavijesti ponuđačima koji nisu izabrani ne sadrže naziv izabranog najpovoljnijeg ponuđača.

Ističemo da kod osam provedenih nabavki nije potpisivan ugovor kao što je propisano Uredbom već je nabavka vršena na osnovu narudžbenice.

Napominjemo da Preduzeće nema otvorenu WEB stranicu tako da pomenute tendere nije objavljivalo putem WEB sitea.

Na osnovu provedene revizije ističemo da su interna uputstva za nabavku implementirana na adekvatan način.

Bez obzira na uređen sistem nabavki i adekvatnu primjenu, dalje unaprijeđivati implementaciju i nadzor primjene važećih zakonskih propisa.

5.5. Zaštita imovine

5.5.1. Stalna sredstva

U finansijskim izvještajima sa 31.12.2004. godine Preduzeće je iskazalo sadašnju vrijednost stalnih sredstava u iznosu od 64.034.302 KM.

Popis sredstava je izvršen, a Centralna komisija je sačinila Elaborat o popisu koji je usvojen na sjednici Upravnog odbora i donesene su potrebne odluke o otpisu.

Tim za reviziju je utvrdio da u Elaboratu Centralne popisne komisije ne postoji komparativni tabelarni pregled kojim bi se jasno potvrdilo da je izvršeno usaglašenje knjigovodstvenog stanja i stanja utvrđenog popisom (pozicije građevinskih objekata, mašina i postrojenja i transportnih sredstava). U Elaboratu o popisu je dato tekstualno pojašnjenje odstupanja stanja po popisu i knjigovodstvenog stanja.

Revizijom je provjerena usaglašenost **popisanog stanja sa značajnijim pozicijama iskazanih u bilansu stanja i utvrđeno je da nema značajnijih odstupanja.**

Međutim **utvrdili smo da nisu Elaboratom o popisu obuhvaćene sve pozicije iskazane u bilansu stanja kao što su: izdaci za razvoj i ostala nematerijalna sredstva u knjigovodstvenom iznosu od 10.040.494 KM.**

Isto tako na nematerijalnu imovinu koja je evidentirana kao ulaganja u kućne instalacije u iznosu od 9.313.056 KM i tehnički konsalting u iznosu od 675.718 KM, nije vršen obračun amortizacije u 2004. godini. Prema izjavi menadžmenta i Upravnog odbora, Preduzeće nije spremno da preuzme obavezu evidentiranja troškova amortizacije i tereti rezultat poslovanja obzirom da su pojedini krediti za državu donacija koje je ona posredno putem KJKP »Toplane» dala građanima, a Preduzeće opteretila kreditom. Prema očitovanju Preduzeća knjigovodstvena podešavanja će biti urađena nakon utvrđivanja pravnog i ekonomskog okvira za povrat ovih kredita.

Primjenjeni metod amortizacije je linearni sa propisanim stopama iz Nomenklature, a ista iznosi 6.817.456 KM.

Tokom 2004. godine Preduzeće je uputilo dopis resornom Ministarstvu da se odobri procjena imovine Preduzeća. Razlozi za neophodnost procjene bili su: registracija vrijednosti kapitala koji bi zbog stalnih gubitaka u poslovanju bio na «nuli» ili negativan; stalna sredstva su podcijenjena jer su tokom rata evidentirana bez validne procjene i dokumentacije; zemljište na kome su izgrađeni objekti nije evidentirano u poslovnim knjigama.

Prema izjavi odgovorne osobe, povratne informacije od Osnivača nije bilo, tako da procjena imovine nije ni vršena.

Obračunati amortizaciju na nematerijalna sredstva u skladu sa računovodstvenim standardima.

Izvršiti popisivanje svih pozicija, usklađivanje stanja po popisu i knjigovodstvenog stanja i izvještavati na način kako je to propisano Zakonom o računovodstvu.

5.5.2. Potraživanja

Ova imovina 01.01.2004. godine iznosila je 14.633.785 KM, a sa 31.12.2004. god. 12.814.646 KM . Potraživanja bilježe pad za 12,4%, što je dobro.

Starosna struktura potraživanja od kupaca na dan 31.12.2004. godine po osnovu centralnog grijanja prema dospjeću naplate:

Ročnost	Stambeni prostor	Poslovni prostor
do 60 dana	4.712.566	1.337.965
od 60 do 120 dana	1.585.462	362
od 120 do 180 dana	1.457.957	1.005
od 180 do 365 dana	3.183.128	508.467
U K U P N O.	10.939.113	1.847.799

Razlika od 27.734 KM se odnosi na potraživanja od ostalih kupaca po osnovu zakupa i upravitelja.

Po godišnjem obračunu izvršen je otpis potraživanja u iznosu od 7.665.833 KM za stambeni prostor (stariji od godinu dana) i za poslovni prostor (stariji od 3 godine). Odlukom Upravnog odbora dat je nalog za otpis potraživanja u iznosu od 7.637.989 KM. Prema očitovanju Preduzeća, razlika u iznosu od 27.844 KM između Odluke i izvršenog otpisa, predstavlja storniranje potraživanja iz ranijih godina po osnovu reklamacija korisnika, koja nisu pravilno evidentirana.

Politika otpisa potraživanja je regulisana Tehničkim Uputstvom za računovodstvo, prema kojem se prenos na sumnjiva i sporna potraživanja vrši istekom od 1 godine za stambeni prostor, a 3 godine za poslovni prostor. Otpis potraživanja se vrši na osnovu Izvještaja Centralne popisne komisije za potraživanja koja su prethodno utužena, a Odluku o otpisu potraživanja donosi Upravni odbor Preduzeća.

Sumnjiva i sporna potraživanja centralnog grijanja za poslovni prostor iz 2001. godine u iznosu od 426.629 KM nisu predložena za otpis, a starija su od 3 godine što propisuje Tehničko uputstvo. Za isti iznos su manje iskazani rashodi za 2004. godinu, a procedura u tom dijelu nije ispoštovana.

Mišljenja smo da bi se prenos na sumnjiva i sporna potraživanja trebao vršiti istekom ugovorenog roka plaćanja.

Nismo se uvjerali da su prilikom otpisa iskorištene sve mogućnosti naplate jer nije analitički posmatrana mogućnost naplate niti je izvršena procjena izvjesnosti naplate potraživanja. Potraživanja su otpisana na osnovu knjigovodstvene evidencije prema starosti dospijeca.

Doraditi Tehničko uputstvo za računovodstvo u skladu sa naprijed navedenim nalazima i pojačati kontrolu nad propisanom procedurom.

Posebnu pažnju posvetiti rješavanju problema naplate i napraviti procjenu izvjesnosti naplate potraživanja, te na osnovu procjene poduzimati aktivnosti.

Za stornirana potraživanja iz ranijih godina izvršiti pravilna evidentiranja.

5.5.3. Obaveze

Obaveze na 01.01.2004. godine su u bilansu stanja iznosile 77.647.151 KM, a sa 31.12.2004. godine 87.350.013 KM i veće su za 12,5%.

Struktura obaveza je slijedeća:

- Dugoročni krediti od banaka iz inostranstva:	33.754.027 KM
- Unaprijed naplaćeni odloženi prihodi	11.926.509 KM
- Kratkoročni krediti	2.000.000 KM
- Ostali dobavljači	25.284.726 KM
- Obaveze za poreze	3.310.369 KM
- Obaveze prema zaposlenim i ostale obaveze	312.105 KM
- Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja	10.762.076 KM

Obaveze po ino kreditima sa 31.12.2004. godine se odnose se slijedeće kredite:

Dugoročni kredit	Iznos u KM	Period otplate
Kredit IDA TF 024034	15.422.211	01.01.2001.-01.07.2011
Kredit IDA TF 3029	8.106.687	15.06.2003.-15.12.2017
Kredit IDA TF 2903	5.638.077	01.03.2003.-01.09.2017
Kredit FINIDA	4.587.053	-

Obaveze po inokreditima su iskazane u USD i SDR za IDA kredite i u Finskim markama za FINIDA kredit i u finansijskim izvještajima konvertovane u KM.

Kamatna stopa za IDA kredite iznosi 0,75% godišnje na iznos glavnice i plaća se u dvije polugodišnje rate.

Navedeni krediti su usklađeni za pozitivne kursne razlike prema razlici kursa USD na dan 01.01.2004. i 31.12.2004. godine.

Timu za reviziju je prezentirana dokumentacija, na osnovu koje je Preduzeće iskazalo obaveze po ino kreditima. Prezentiran je dokument datiran 11.09.2000. godine od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, kojim se potvrđuje iznos obaveza po IDA kreditima. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da ne postoje otplatni planovi za navedene kredite.

U istom dopisu se navodi da kredit Finske Vlade (FINIDA) iznosi 15,5 miliona finških maraka. Po Sporazumu između Vlade Republike Finske i Vlade Republike Bosne i Hercegovine kredit je namijenjen za nabavku roba, a sredstva će BiH pozajmiti KJKP «Toplane» na osnovu uslova koji će korespondirati uslovima navedenim u Pomoćnom sporazumu o zajmu. Prema izjavi odgovornih lica, Pomoćni sporazum nije potpisan, iako je u prethodno navedenom dopisu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa potvrđeno da se radi o kreditu, a čije uslove otplate treba promatrati u okviru razrješavanja odnosa sa Federacijom BiH u skladu sa Zakonom o vanjskom dugu.

U 2004. godini nije vršeno servisiranje FINIDA kredita.

Iako je dospjeće otplate IDA kredita počelo u 2001. godini, Preduzeće nije vršilo otplate dospjelih obaveza, a koje prema izvještajima Preduzeća na dan 31.12.2004. godine iznose 5.498.675 USD. Vršena je otplata samo servisnih troškova IDA kredita na osnovu obavijesti Ministarstva finansija i trezora BiH. Po ovom osnovu u 2004. godinu je isplaćeno 232.418 KM.

Napominjemo da ne postoje Supsidijarni kreditni sporazumi na relaciji BiH – Federacija BiH – Toplane. Pokrenuta je inicijativa od strane Federacije FBiH na obezbjeđenju garancije od strane Kantona Sarajevo u vezi čega do sada nije postignuta saglasnost.

Ukazujemo na značajan utjecaj ovih obaveza, kako dospjelih, tako i obaveza po ino kreditima na buduće poslovanje, finansijske izvještaje i likvidnost Preduzeća. Zbog toga je važno da se utvrdi čije su to obaveze i ko će ih vraćati.

Nama su poznati problemi oko evidentiranja ino zaduživanja, ali je u interesu Preduzeće da nastavi aktivnosti vezane za subsidijarno preuzimanje obaveza po kreditima Svjetske banke (IDA). Obezbijediti otplatne planove po navedenim kreditima i stvoriti uslove za otplatu kredita uz podršku Kantona.

Obezbijediti potpunu dokumentaciju vezano za FINIDA kredit iz koje se jasno i nedvosmisleno može utvrditi iznos obaveze i dinamika otplate.

Rok za kompletiranje navedene nedostajuće dokumentacije, kako bi se potvrdila vjerodostojnost obaveza, bez obzira na kompleksnost zadatka, je 31.12.2005. godine i o tome izvjestiti Ured za reviziju budžeta/proračuna u FBiH.

Unaprijed naplaćeni odloženi prihodi odnose se najvećim dijelom na dugoročno odložene prihode po osnovu donacija po Projektu hitne obnove i rekonstrukcije centralnog grijanja u iznosu od 10.356.765 KM. Evidentiranje je izvršeno u skladu sa RS FBiH 20.

Kratkoročni kredit odnosi se na zaduženje Preduzeća kod Raiffeissen banke u iznosu od 2.000.000 KM, za koji je dobivena saglasnost resornog ministarstva. Sredstva su korištena za izmirenje dijela dospjelih obaveza prema KJKP "Sarajevogas".

Najznačajniji iznos dugovanja u okviru obaveze prema dobavljačima predstavljaju dugovanja prema KJKP «Sarajevogas» u iznosu od 24.573.619 KM za nabavljeni gas do 31.03.2004. godine. Navedeni iznos obaveza se ne izmiruje prema Odluci Upravnog odbora do konačnog usaglašenja. Prema obrazloženju odgovornih lica obaveza je nerealna zbog neodgovarajućeg tarifnog sistema i cijene gasa, neodgovarajuće raspoređenih donacija iz postratnog perioda kao i zbog osporenog obračuna kvalitete gasa.

Ističemo da ovaj izuzetno značajan problem i pored Zaključka Vlade Kantona Sarajevo nije riješen, te smatramo da upravni odbori trebaju izvršiti nalog osnivača ili obavjestiti istog da to ne mogu uraditi zbog razloga koje smatraju bitnim za poslovanje preduzeća.

Značajan iskazan iznos obaveze za poreze u iznosu od 3.095.503 KM je posljedica toga što je Preduzeće uplaćivalo poreze na naplaćenu realizaciju, što nije u skladu sa Zakonom o porezu na promet proizvoda i usluga u FBiH, kojim je uređeno da se porez plaća na obračunatu realizaciju.

Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja u iznosu od 10.731.916 KM se odnose na nabavljeni gas za period april – decembar 2004. godine koji je knjižen na osnovu obračuna Sektora za proizvodnju, a predstavlja obavezu prema dobavljačima i nije evidentiran u skladu sa RS FBiH.

Provesti zaključke Vlade Kantona Sarajevo oko usaglašavanja stanja obaveza prema «Sarajevogasu» uz saradnju sa resornim ministarstvom. Nastaviti poduzete aktivnosti vezane za potpisivanje ugovora sa «Sarajevogasom».

Utvrđiti dinamiku izmirivanja dugovanja prema «Sarajevogasu» i uključiti je u izradu cash flowa.

Isplatu obaveza za poreze vršiti u skladu sa Zakonom o porezu na promet proizvoda i usluga.

Po usaglašenju obaveza za nabavljeni gas izvršiti evidentiranje obaveza na osnovu priznatih faktura dobavljača u skladu sa RS FBiH.

5.5.4. Gubitak

Akumulirani gubitak iz ranijih godina iznosi 34.497.184 KM, a odnosi se na period od 1998. - 31.12.2004. godine i koji nije pokriven u skladu sa članom 32. Zakona o računovodstvu.

Ostvareni gubitak po godinama:

• Gubitak za 1998. godinu	6.083.229 KM
• Gubitak za 1999. godinu	3.961.945 KM
• Gubitak za 2000. godinu	3.359.732 KM
• Gubitak za 2001. godinu	8.159.447 KM
• Gubitak za 2002. godinu	6.547.886 KM
• Gubitak za 2003. godinu	6.368.926 KM
• <u>Gubitak za 2004. godinu</u>	<u>6.604.002 KM</u>
<u>Ukupno</u>	<u>41.085.167 KM</u>

U prethodnom periodu je izvršeno pokriće gubitka za 1998. godine prema Zaključku Vlade Kantona Sarajevo u iznosu od 5.887.983 KM (na teret upisanog kapitala) i pokriće gubitka za 2003. godinu u iznosu od 700.000 KM iz Budžeta Kantona Sarajevo.

Gubitak nije efektivno pokriven jer Osnivač nije realizovao sve donešene odluke ili ih nije ni donio, te iz tog razloga nije vršeno ni knjigovodstveno pokriće gubitka.

Navedeno obrazloženje ne oslobađa Preduzeće od zakonske obaveze o načinu pokrića gubitka, koji je trebao biti pokriven u skladu sa Statutom Preduzeća i članom 32. Zakona o računovodstvu.

Obzirom na stalni trend iskazivanja gubitaka u značajnom iznosu kao i iznos kumulativnog gubitka ukazujemo na ugrožavanje stalnosti poslovanja Preduzeća.

Izvršiti pokriće gubitka u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

Uz saradnju sa osnivačem, poduzeti mjere kako bi se zaustavio trend negativnog finansijskog rezultata.

5.6. Proces privatizacije

U skladu sa odredbama Zakona o privatizaciji, početkom 2000. godine KJKP »Toplane« je sačinila Program privatizacije i prema Zakonu o početnom bilansu preduzeća i banaka, pripremljen je početni bilans stanja sa 31.12.1999. godine.

Povratna informacija od Kantonalne agencije za privatizaciju na početni bilans nije prezentirana.

Osnivač-Vlada Kantona Sarajevo je Zaključkom broj 02-05-5542-5/02 od 12.03.2002. godine utvrdila da, postojeći zakonski propisi (Zakon o privatizaciji preduzeća u FBiH i podzakonski akti doneseni na osnovu ovog zakona) nisu dovoljna osnova za privatizaciju Javnih komunalnih preduzeća i da je prije pristupanja privatizaciji ovih preduzeća, neophodno donošenje zakonskih propisa na nivou FBiH, kojima se regulišu komunalne djelatnosti, koncesije, vršenje javnih usluga, te definisanje dobara u općoj upotrebi.

6. INTERNA KONTROLA

Preduzeće je 2002. godine uspostavilo i certificiralo integrisani sistem upravljanja kvalitetom po ISO 9001:2000 i sistem upravljanja okolinom po ISO 14001:1996.

Integrisani sistem se sastoji od normativnih akata, 17 opštih procedura i 14 opštih uputstava (pravila), te funkcionalnih dokumenata.

Uspostavljeni sistem omogućuje uspješno upravljanje svim internim i eksternim dokumentima.

Ovakvim uspostavljanjem organizacije stvorena je solidna osnova za efikasno funkcionisanje Preduzeća kao i djelovanje interne kontrole.

Djelovanje internog audita (provjere) je propisano Procedurom za interni audit, kojom su propisane aktivnosti pri planiranju, organizovanju i provođenju internog audita, definisanju korektivnih mjera, preventivnih mjera i mjera poboljšanja, izvještavanju, realizaciji i verifikaciji.

Tim za reviziju ističe da su se aktivnosti interne kontrole prvenstveno bile usmjerene na provjeru efektivnosti procesa i ukupnog sistema, te otkrivanje novih područja za poboljšanje.

Prezentiran je Program Audita za 2004. godine odobren od strane Direktora Preduzeća. Navedeni program definiše obim audita, ciljeve, resurse, rokove, te plan realizacije po organizacionim jedinicama.

Mišljenja smo da je Program djelovanja prvenstveno koncipiran na kontrolu procesa i procedura sa formalne strane, a trebao bi biti usmjeren na rizična područja poslovanja Preduzeća. Zbog toga navodimo da suštinski značaj interne kontrole nije dovoljno zastupljen naročito u dijelu područja neregulirane nabavke gasa, proceduri nabavki propisanih Uredbom, usklađenosti plaća sa Kolektivnim ugovorom.

Na osnovu Zbirnog izvještaja o obavljenom internom auditu za 2004. godinu, konstatujemo da je audit obavljen u svim sektorima i službama u periodu od 10.02.-20.05.2004. godine. Tom prilikom je konstatovano 26 neusklađenosti i 80 opažanja. Revizijom nije obuhvaćen period od 20.05. – 31.12.2004. godine.

Tim za reviziju konstatuje da je sistemski i procesno postavljena interna kontrola putem dobro definisanih procesa i procedura sa uključivanjem internog audita, koji nije dovoljan supstitut internoj reviziji.

Permanently vršiti interni audit u okviru uspostavljenih procesa i uspostaviti internu reviziju u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima.

7. IT SISTEM

Na više poslovnih lokacija, direkciji i potrošačkim centrima se kao podrška poslovnim procesima u Toplanama u lokalnim mrežama računala izvršava više softverskih rješenja.

Razmjena podataka između lokacija se vrši file transferima, korištenjem povremene dial-up konekcije. U okviru projekta rekonstrukcije Toplana, primjereno važećim IT standardima je razvijeno i implementirano softversko rješenje za podršku poslovnom procesu fakturisanja i naplate usluge centralnog grijanja.

Za podršku softveru, za administriranje baze i aplikacije su obučena dva zaposlenika «Toplana», od kojih je jedan, u međuvremenu, raskinuo radni odnos s «Toplanama».

Zbog međusobne telekomunikacijske nepovezanosti, ograničenog broja licenci za korištenje (25), kao i nepostizanja dogovora sa firmom iz Finske (autorom softvera) za podršku procesu naplate u ostalim

potrošačkim centrima je kupljeno drugo softversko rješenje, a zatim i različita softverska rješenja za ostale knjigovodstvene aplikacije.

Naplata se na blagajni «Toplane» evidentira u privremene tabele (Excel), a zatim po zaključenju blagajne, unosi u aplikaciju.

Takođe, zbog nepovezanosti, sve izmjene na Intranetu se evidentiraju kopiranjem na svim lokacijama.

Značajno je napomenuti da (sa pozitivnim iskustvima) «Toplane» koriste specijalni telemetrijski softver i uređaje za upravljanje i kontrolu rada cca 25 % kapaciteta «Toplana».

Raznorodnost korištenog aplikativnog softvera učinio je da se za održavanje IT sistema, angažuje više konsultanata i softverskih firmi. S druge strane smo uočili nepopunjenost sistematizovanih radnih mjesta IT specijalista u IT odjeljenju.

Uočili smo postojanje i dijela zastarjelog hardvera radnih stanica i servera.

Postojeći IT sistem nije integralan, što znači da se podaci iz knjigovodstvenih analitika najvećim dijelom automatski ne prenose u računovodstvenu sintetiku.

Preporučujemo da se u skladu s finansijskim mogućnostima i razvojnim planovima, preduzmu aktivnosti za ostvarivanje pretpostavki, kadrovske i ostalih, za izgradnju integralnog IT sistema, a u skladu sa važećim razvojnim i sigurnosnim IT standardima u cilju postizanja adekvatnije podrške poslovnim procesima primjenom rješenja koja će obezbijediti preduvjete za izgradnju komunalne baze podataka (subjektno orijentirane baze podataka).

8. KOMENTAR

U ostavljenom roku KJKP «Toplane» Sarajevo se očitovao aktom broj 1953/05 od 24.06.2005. godine na Nacrt Izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja za 2004. godinu.

U navedenom aktu su data obrazloženja za nalaze navedene u revizorskom Izvještaju, koja su već tokom revizije prezentirana timu za reviziju.

Ne možemo se složiti sa datim obrazloženjem vezano za primjenu Kolektivnog ugovora jer bi Pravilnik o radu trebao biti u potpunosti usklađen sa koeficijentima grupa složenosti navedenim u Kolektivnom ugovoru.

Pozitivnim smatramo poduzete mjere od strane menadžmenta i resornog ministarstva, čiju realizaciju ćemo pratiti.

Viši revizor:

Ismeta Junuzović

Tim za reviziju:

_____
Nedžad Redžep

_____
Dijana Šutalo